

kezdeményezendő Mon. Hung. Pæd.-ban a tervben levő régi tankönyv-kiadások közt Losontzi Hármas kis tükre, mint a legnevezetesebb régi magyar tankönyvek egyike, megfelelő tudományos apparátussal kiadható legyen.

Gyulai Ágost.

*

Über die Zahlvorstellungen und den grundlegenden Rechenunterricht im Anschluss an alte und neue didaktische Experimente von W. A. Lay. («Die Experimentelle Pädagogik.» Herausgegeben von Lay u. Meumann. I. Bd. H. $\frac{3}{4}$.)

A számtan módszertanáról szóló elméletek teli vannak ellenmondásokkal és túlterhelik a tanulót, mert az alapszámok lélektani keletkezése és annak ismeretelméleti föltételei nem eléggé tisztázottak. A legtöbb matematikus azon a nézeten van, hogy a számok csak a számolás művelete által alakulnak ki és ezért számsor-készülékeket használnak az elemi tanításban. Lay szerint e módszer hibás, mert az egytől-tízig terjedő alapszámok fogalmának kialakítása helyett csupán mintegy 200 számítmélet gépies betanulására kényszerít. Valamely tárgy létét konstatáló ítélet szerinte a szám lényege. E létítmélet az egység; a világosan elkülöníthető tárgyakra vonatkozó létítméletek synthesise a számfogalom. Csak akkor alakulnak ki világos és határozott számfogalmak, ha könnyen synthetisálható szemléleti alapot nyújtunk a kezdő tanulóknak. Ezen cél szolgálatában állnak Laynak az alapszámokat érzékítő négyzetes számképei (fekete alapon nyugvó fehér körsíkok), amelyek számlálás nélkül az alapszámok *simultan* felfogását, tehát a szemlélet synthesisét teszik lehetővé. E számképek által mozgási és tapintó érzetek segélyével kialakulnak a gyermekben a létítméletek, azaz számok, 3 világosan elkülönített tárgyat képes a gyermek megszámlálás nélkül, egyszerre felfogni és az ily sorokból alakított négyzetek számképeinek szétrakásával feladatok megoldására is képesíthetjük a tanulót.

Lay nagyszámú kísérletet végzett oly gyermekeken, akik még azelőtt semmiféle számtani oktatásban nem részesültek. E kísérleteket részben a föltételek módosításával Schneider (Die Zahl im grundlegenden Unterricht. Berlin. 1900), dr. Walsemann (Pestalozzis Rechenmethode. Hamburg 1903), Dr. Franz von Schéele, az upsalai egyetem pædag. tanára és mások kísérletileg átvizegálták. Ha szó is fér az ismeretelméleti kiindulóponthoz, maguk a kísérletek egybevágó eredménye szerint egész a 15-szörösig emelkedő erő és idő megtakarítást eredményez, ha az első számtantanításnak alapjául nem *successiv* sorokat, hanem *simultan* számképeket veszünk. Lay szerint az elemi

számstantánítás nehéz módszerei nagy mértékben hozzájárulnak azon statistikailag igazolt körülmény előidézéséhez, hogy a két első tanévben a betegségek száma megkétszereződik.

Polgár Gyula.

*

Dr. Alfred Przygode u. Dr. Emil Engelmann, Griechischer Anfangsunterricht im Anschluss an Xenophons Anabasis. F. A. Herbig, Berlin.

Mind több panasz hangzik el a classikus oktatás csekély eredménye ellen, szembeállítva vele a reá fordított sok időt és azért a classikus oktatás védői a módszert iparkodnak megjavítani, hogy így az eredményt fokozzák. Általában véve mindenütt kárhóztatják a pusztán grammatizálásra szánt időt és azért ezt is igyekeznek kihasználni classikus szöveg olvastatásával. Ezt a célt szolgálja a címben idézett könyv, mely Xenophon Anabasisának első tíz fejezetét magyarázza, minden egyes fejezet után utasítást adva arra, hogy a grammatika mely részei fűződhetnek a tárgyaláshoz. Ilyen módon az egész alaktant és a mondatan nevezetesebb jelenségeit tárgyalja a szöveg kapcsán; a könyv végén pedig rendszeres nyelvtant ad csak a legszükségesebbeket nyújtván; az egész könyv amellet csak 134 lap.

Nálunk még nem tettek az irányban kísérletet, hogy Xenophonnal kezdték volna az V. osztályos görög olvasmányt, pedig igen üdvös dolog volna ezt is megpróbálni; mert ha a németek sajnálják a pusztán fordítási gyakorlatokkal eltöltött időt, holott 6 esztendőn át összesen heti 36 órát szánnak a görög nyelv tanítására, akkor annyival több okunk van nekünk az időt alaposan kihasználni, akik csak 4 esztendőn át összesen heti 19 órában tanítjuk a görögöt.

Már más alkalommal kifejtettem (Gyakorlati Pædagogia I. 212—216. l.), hogy ennek az az előnye is megvolna, hogy a VIII. osztályban Sophoklesre és Thukydidesre inkább kerülhetne rá a sor. Óhajtandó volna tehát, hogy nálunk is nemcsak a Homerossal kezdődő oktatásra volna vezérkönyvünk, hanem a Xenophonnal kezdődő tanításra is, melytől a görög nyelv tanításában szebb eredményt remélhetnénk.

Endrei Gerzson.